

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VII.45.039/2021/4.
A tanács tagjai: Dr. Magyarfalvi Katalin
a tanács elnöke
Dr. Cséffán József
előadó bíró
Dr. Farkas Katalin
bíró
A felperes: felperes neve – személyesen eljár –
(felperes címe)
Az alperes: Magyar Államkincstár
(alperes címe)
Az alperes képviselője: Dr. Jung Patrícia kamarai jogtanácsos
A per tárgya: méltányossági kérelemmel kapcsolatos
társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes
Az elsőfokú bíróság határozatának száma:
Pécsi Törvényszék 10.K.700.097/2021/11.

Rendelkező rész

A Kúria a Pécsi Törvényszék 10.K.700.097/2021/11. számú ítéletét megváltoztatja, azt a rendelkezést, amelyben a bíróság az alperest új végzés meghozatalára kötelezte, hatályon kívül helyezi, egyebekben az ítéletet hatályában fenntartja.

A meg nem fizetett 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

[1] A Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatala a 2019. július 3. napján kelt határozatával a felperest – a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (továbbiakban: Cst.) 39. §-a és 41. §-a alkalmazásával – 133.000 forint összegű jogalap nélkül felvett családi pótlék ellátás visszafizetésére kötelezte a 2019. február 1-től 2019. június 30. napjáig terjedő időszakra vonatkozóan, egyben a családi pótlék folyósítását 2019. június 30. nappal bezárólag megszüntette. A felperes a visszakövetelt családtámogatási ellátás teljes összegét 2019. július 16. napján banki átutalással visszafizette, majd 2019. szeptember 3. napján kérelmet terjesztett elő tartozása méltányosságból elengedése, illetve visszafizetése iránt. Előadta, hogy a visszakövetelt összeget a gyermekeket nevelő apa számlájára 2019. februártól 2019. júniusig havi 26.600 forint összegben – férje aláírásával is elismerten – átutalta.

[2] Az alperes a 2019. október 10. napján kelt T-KP-KÖV-14069-1/2019. számú végzésével az eljárást az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Ákr.) 47. § (1) bekezdés c) pontja alapján megszüntette, indokolása szerint a tartozás, amelyre a felperes a méltányossági kérelmét benyújtotta, megtérült, ezért az eljárás okafogyottá vált.

[3] A felperes 2019. november 11. napján postára adott beadványában ismételten kérte az alperestől a 133.000 forint jogalap nélkül felvett családi pótlék visszafizetésének méltányosságból történő elengedését.

[4] Az alperes a 2019. december 10. napján kelt TCSJF/234-2/2019. számú iratában tájékoztatta a felperest, hogy az eljárást a méltányossági kérelme tekintetében megszüntették, egyúttal – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (továbbiakban: Kp.) 37. § (1) bekezdésében meghatározott, a keresetlevél kötelező tartalmi elemeit szabályozó rendelkezések feltüntetésével – felhívta, hogy nyilatkozzon arról, kéri-e beadványának keresetlevélként a bíróság részére továbbítását. A felperes a tájékoztatás alapján kérte a beadványa keresetlevélként továbbítását a bírósághoz.

[5] A felperes keresetében „a családi pótlékkal kapcsolatos ügyének kivizsgálását” kérte arra hivatkozással, hogy a jogosulatlanul felvett családi pótlékot „kétszer fizette vissza”. Az alperes védiratában kérte a keresetlevél visszautasítását, mert az nem felel meg a keresetlevél tartalmi elemeinek.

[6] Az elsőfokú bíróság a 2.K.27.005/2020/3. számú ítéletével a T-KP-KÖV-14069-1/2019. számú „határozatot” megsemmisítette és az alperest a méltányossági kérelem elbírálására kötelezte.

[7] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljárta Kúria a Kfv.VII.37.652/2020/4. számú végzésével az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására, a keresetlevél hiányainak és – az érdemi védekezést biztosító eljárási cselekmények pótlásával – új határozat meghozatalára utasította.

A felperes keresete, az alperes védirata

[8] A felperes – az elsőfokú bíróság hiánypótlási felhívására előterjesztett – keresetlevelében 133.000 forint jogalap nélkül felvett családi pótlék visszafizetésének méltányosságból történő elengedését és az összeg visszautalását kérte arra hivatkozva, hogy a gyermekek kikerültek a háztartásából, ezért a visszakövetelt összeget a gyermekeket nevelő apa számlájára – férje aláírásával is elismerten – 2019. februártól 2019. júniusig havi 26.600 forint összegben átutalta. Sérelmezte, hogy a hiányos határozat miatt nem volt lehetősége fellebbezni a 133.000 forint visszafizetésével kapcsolatban.

[9] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a tartozás, amelyre a kérelem irányult, megtérült, ezért az eljárás okafigyottá vált. A felperes önkéntes teljesítése folytán már megfizetett követelés esetében nem értelmezhető a követelés méltányosságból való elengedése.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[10] Az elsőfokú bíróság az alperes 2019. október 19. napján kelt T-KP-KÖV-14069-1/2019. számú végzését – az Ákr. 47. § (1) bekezdés c) pontja és a Cst. 43. § (6) bekezdése alkalmazásával – megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására és új végzés meghozatalára kötelezte.

[11] Az elsőfokú bíróság szerint arról kellett állást foglalnia, hogy az alperes jogszerűen járt-e el akkor, amikor a felperes kérelmei alapján eljárást megszüntető végzést hozott arra hivatkozással, hogy a kérelem okafigyottá vált. Az Ákr. 47. §-ához fűzött Jogtár kommentárban foglaltak figyelembevételével abból indult ki, hogy az okafigyottság akkor következik be, ha olyan körülmény merül fel, amely az eljárás megindítását, a kérelem benyújtását követően keletkezett, amely miatt utóbb nem kell vagy nem lehet az eljárást lefolytatni.

[12] A felperes a kérelmét a 133.000 forint visszafizetésére tekintettel terjesztette elő, vagyis a kérelme benyújtásának oka a „megtérített tartozás”. Ezt nem lehet utóbb bekövetkezett, okafigyottságot eredményező körülménynek tekinteni, illetve nem minősíthető olyan indokként, amely miatt az eljárás már ne lett volna okszerű, mintha utóbb az eljárás megindítását követően fizette volna meg a követelt összeget.

[13] A felperes a méltányosságból való elengedés iránti kérelemmel együtt visszafizetés iránti kérelmet is előterjesztett az alperesnél, amelyre figyelemmel az alperes az eljárást okafigyottság miatt nem szüntethette meg, hanem érdemben kellett volna döntenie arról, hogy a felperes részére visszautalja-e a 133.000 forintot. A bíróság ítéletében előírta, hogy az alperes az új eljárás során érdemben vizsgálja meg a felperes 2019. szeptember 3-án napján benyújtott méltányossági és visszafizetés iránti kérelmét, valamint érdemben döntsön arról.

A felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[14] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte arra hivatkozva, hogy az ítélet sérti az Ákr. 47. § (1) bekezdés c) pontját és a Cst. 43. § (6) bekezdését.

[15] Álláspontja szerint, ha az elsőfokú bíróság rendelkezése alapján az új eljárásban érdemben kell megvizsgálnia a felperes 2019. szeptember 3-án benyújtott méltányossági kérelmét és visszafizetés iránti kérelmét, valamint érdemben kell döntenie arról, hogy a kérelemnek helyt ad-e vagy azt elutasítja, az elsőfokú bíróságnak az Ákr. 80. § (1) bekezdése alapján új határozat, nem pedig új végzés hozatalára kellett volna köteleznie ítéletében.

[16] A követelés méltányosságból való elengedése a Cst. 43. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezésekre tekintettel a már megfizetett követelés esetében nem értelmezhető, tekintettel arra, hogy a tartozás, amelyre a kérelem irányult, már nem áll fenn (megtérült) a felperes önkéntes teljesítése folytán, illetve a kötelezett által megfizetett összeg visszafizetéséről a jogszabály nem rendelkezik; mindezek miatt az eljárást jogszerűen szüntette meg.

[17] Az alperes előadta, hogy eljárásának jogszerűségét – az eltérő tényállás ellenére – alátámasztja a Kúria „precedensképes” Kf.VI.39.008/2020/5. számú határozata, amely szerint az eljárás megszüntetése annak okafogyott voltára tekintettel akkor is jogszerű, ha az eljárás lefolytatására okot adó körülmény már az eljárás kezdeményezésének időpontjában nem állt fenn. A perbeli esetben a Cst. 43. § (6) bekezdésében szabályozott eljárás kezdeményezésének a lényege a jogalap nélkül kifizetett, és végleges határozat alapján visszakövetelt ellátás méltányosságból való elengedése, nem pedig méltányosságból való visszafizetése. Elengedni csak a visszakövetelt, de még meg nem fizetett követelést lehet e rendelkezés alapján. A felperes önkéntes teljesítése után kérelmezett méltányossági eljárás lefolytatása azért válhatott okafogyottá, mert az arra okot adó körülmény az eljárás kezdeményezés időpontjában már nem állt fenn. Az elsőfokú bíróság döntése jogkérdésben ellentétes a Kúria döntésében foglaltakkal.

[18] Az alperes szerint az elsőfokú ítéletben elrendelt új eljárás akár azt is jelenthetné, hogy a jogalap nélkül felvett, végleges határozat alapján visszakövetelt és már megfizetett családtámogatási ellátást utóbb benyújtott okiratok alapján 5 éven belül bárki visszakövetelhetné. Ez a jogalkalmazási gyakorlat hatással lenne a költségvetésre is.

[19] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és a döntés jogi indokai

[20] A felperes felülvizsgálati kérelme részben megalapozott.

[21] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálta felül [Kp. 115. § (2) bekezdés, 108. § (1) bekezdés].

[22] A Cst. 43. § (6) bekezdése a jogalap nélkül felvett és végleges határozat alapján „visszakövetelt” családtámogatási ellátás összege méltányosságból elengedhetőségének törvényi feltételeit tartalmazza; az elengedés a magánszemély által előterjesztett kérelemre történhet; a döntés meghozatala a központi családtámogatási szerv vezetője jogkörébe tartozik; a „visszakövetelt” ellátás méltányosságból akkor engedhető el, ha a visszafizetésre kötelezett személy az ellátás teljes összegét az arra jogosult személynek átadta, a felvett ellátás összege nem haladja meg a jogosultat megillető összeget és a jogosult nem részesült egyidejűleg az ellátásban.

[23] A Cst. 43. § (6) bekezdés helyes értelmezése szerint az ellátás „visszakövetelt” jellegét, a felsorolt törvényi feltételeket nem érinti az a körülmény, hogy a követelt ellátást a kötelezett megfizette-e. A visszakövetelt ellátás megfizetésének a ténye nem zárja ki a

méltányossági kérelem előterjesztését, és azt sem, hogy a méltányosságból elengedés törvényi feltételei fennálljanak.

[24] Az alperes felülvizsgálati kérelmében arra helytállóan utalt, hogy a családtámogatási ellátás méltányosságból elengedésének felsorolt törvényi feltételei között nem szerepel a visszakövetelt ellátás megfizetése, illetve a megfizetett összeg visszafizetése, ebből a körülményből azonban nem következik, hogy a már megfizetett követelés esetében, annak megtérülésére tekintettel nem értelmezhető a követelés méltányosságból való elengedése. A visszakövetelt ellátásnak a kötelezett részéről történt megfizetése (a visszakövetelési eljárás lezárulása) nem jelenti azt, hogy a méltányossági eljárás lefolytatásától várható eredmény az ügyfél számára már közömbös, illetve, hogy a jogát vagy jogos érdekét már nem érinti, ezért az ügyfél kérelme alapján a méltányossági eljárás lefolytatása nem okafogott.

[25] A perbeli esetben az ellátás visszakövetelésével kapcsolatos eljárás okafogottsága megállapítható, a felperes kérelme azonban méltányossági eljárás lefolytatására irányult, amely az ellátás visszakövetelésre lefolytatott eljárást követően is megindítható. A lezárt eljárás folytatása a hatóság oldaláról a közérdeket nem szolgálja, illetve az eljárástól érdemi joghatás már nem várható, mert az ellátást visszafizették, a felperes kérelme alapján indult méltányossági eljárás azonban önálló eljárásnak minősül, amelynek során az ügyfél oldaláról vizsgálendő az eljárás okafogottsága. A perbeli tényállás alapján megállapítható, hogy a méltányossági eljárás lefolytatása nem okafogott, az alperes az Ákr. 47. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezés megsértésével döntött az eljárás megszüntetéséről.

[26] Az elsőfokú bíróság által elrendelt eljárás során a hatóságnak a visszakövetelt ellátás méltányosságból való elengedése tárgyában kell döntenie, a kötelezett részére a megfizetett ellátás összegének a visszafizetése csupán a visszakövetelt ellátás méltányosságból elengedésének szükségképpen következménye (járulékos jellegű).

[27] A Kúria utal egy korábbi méltányossági ügyben hozott határozatára is (Kfv.IV.35221/2019/3.), amely szerint a méltányosság a mérlegelésen alapuló közigazgatási aktusoknak az az esete, amikor a közigazgatási szerv az egyébként alkalmazandó és az ügyfél számára negatív eredménnyel járó jogszabályok alkalmazása helyett az ügyfél javára pozitív megkülönböztetést érvényesít. Ez azt is jelenti, hogy méltányossági jogkör gyakorlása esetén lehetősége van a jogalkalmazónak a normaszöveggel ellentétes (contra legem) döntést hozni, ha ez a norma elveivel, céljával és a jogalkotói szándékkal nem ellentétes.

[28] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra helytállóan hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság döntésének tartalma alapján a visszakövetelt ellátás méltányosságból való elengedése tárgyában érdemben kellene döntenie, ezért az Ákr. 80. § (1) bekezdése alapján az új eljárásban nem végzést, hanem határozatot kellene hoznia.

[29] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet – a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alkalmazásával – részben megváltoztatta, az alperes új végzés meghozatalára kötelező rendelkezést hatályon kívül helyezte, egyebekben az ítéletet hatályában fenntartotta.

[30] Az új eljárás során az alperesnek a felperes 2019. szeptember 3-án napján benyújtott kérelmét a fent kifejtettek szerint, érdemben kell megvizsgálnia és elbírálnia.

Elvi tartalom

[31] *A visszakövetelt ellátásnak a kötelezett részéről történt megfizetése (a visszakövetelési eljárás lezárulása) nem jelenti azt, hogy a méltányossági eljárás lefolytatásától várható*

eredmény az ügyfél számára már közömbös, illetve, hogy a jogát vagy jogos érdekét már nem érinti, ezért az ügyfél kérelme alapján a méltányossági eljárás lefolytatása nem okafogyott, a kérelmet érdemben kell elbírálni.

Záró rész

[32] A felperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel, ezért a Kúriának e tárgyban rendelkeznie nem kellett.

[33] A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték az alperest – az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentességre tekintettel – az állam terhén marad [Kp. 35. §, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 102. § (6) bekezdés].

[34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

[35] A jogerős ítélet elleni további jogorvoslat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. március 30.

Dr. Magyarfalvi Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Cséffán József s. k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s. k. bíró